

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: **Noszkó István** elkészítéshoz **Rákoskeresztúrra** (Pest megye) küldendő. ■ ■

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKÓ ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK:

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL

ágyfalvi esperes-lelkész. kiskéri lelkész. ónkoti lelkész.

DUSZIK LAJOS GÖMÖRY JÁNOS

szatmári lelkész. eperjesi főgym. igazgató

Megjelenik hetenként egy iven

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egész oldal 40 K

Állandó hirdetéseknek egyeztetés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: Nyitott templomok. Mayer Pál. — **A Hálvin Szövetség átirata a presbiteri Világszövetség vezetőségéhez.** — **Katholicismus és protestantismus.** Dr. Szlávik Mátyás. — **Irodalom.** — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Nyitott templomok.

A nyitott evangélikus templomok kérdése régen hallgat, pedig ha van kérdés időszerű ezekben a megpróbáltatásokkal terhes időkben, ez a kérdés az.

Hogy a múltban templomaink zárva voltak — annak megvan a maga egyszerű magyarázata. Apáink az üldöztetések idején templomaikat nyitva nem hagyhatták, mert elnyomóik, üldözőik kezére játszották volna őket. Csukva is százat meg százat raboltak el tőlünk — hát ha még nyitva találták volna őket?! Közvetlen elődeink pedig a szokás hatalmánál fogva hagyták a dolgot s nem fektettek súlyt a kérdés helyes megoldására. Lát-szólag támogatja a templomok zárva tartását ama hitelvi álláspontjuk is, hogy „Isten nem lakozik kézzel csinált templomokban s hogy Isten lélek, tehát mindenütt jelenvaló s mint ilyen nemesak a templomokban, de bárhol imádkható.”

Ami apáink eljárását illeti, bölcs eljárásukat helyeseljük, de mifelettünk, Istennek hála, más idők járnak. A vallási elnyomás, a türelmetlenség szellemét és jogát felváltotta a vallások egyhangúságának, a testvériség uralma s többé attól félnünk nem kell, hogy templomainkat álnokul bár ki is birtokába vegye, ebből a szempontból tehát templomaink bátran nyitva tarthatók. Ami pedig a másik hitelvi álláspontot illeti, azt a maga szószerűségében a templomra alkalmazni nem lehet s belőle egyáltalában nem következik az, hogy a templomokat nem kell látogatni s a templomok csukva tartandók. Isten mindenütt jelen van, tehát a templomban is! Külömben mért építenénk drága pénzen fényes templomokat, ha azokban Istent imádni s tisztelni nem akarnánk.

Ha Istenemmel zavartalanul beszélgetni óhajtok, kimegyek a szép templomba vagy elhúzodom lakásom oly csendes zugába, hol engem

senki és semmi sem zavar s átadom magam zavartalanul az Isten iránti gyermeki érzelmeim folyásának — de felkereshetem őt épügy a templomban is és fel is találom. Mert a hol Isten dicsősége lakozik, ahol az ő Igéjét hirdetik s a szentségeket kiszolgáltatják a hűvek seregének azok lelki üdvének munkálására, hol a hűvek összegyülekeznek egy értelemmel Isten dicsőítésére s a testvériség és együvé tartozás ápolására: az a hely a templom. A templom az imádságnak háza egyesek számára épügy, mint az egész gyülekezet számára s épen azért a templom az imádkozás céljaira mindenki számára minden időben nyitva tartandó. Imádkozzék otthon!? Hány ezer lélek van, ki otthonában nélkülözi a megfelelő békét, a megfelelő lelki állapotot, hogy imádkozzék? A határba menni mindenki rá nem ér. Hol öntse ki szíve keservét Isten előtt, ha nem a templomban?

Itt van e szörnyű háború a maga tengernyi bánatával, szenvedéseivel. Uraim, én egyenesen lelketlenségnek, könyörtelenségnek, fásultságnak, részvétlenségnek tartom másnak lelki sebei irányában, hogy templomainkat eddig is állandóan számukra hozzáférhetőkké nem tettük. Oh, ne legyenek a mi templomaink hasonlóak a múzeumokhoz, miket csak hébe korba szabad látni, — tegyük őket hűveink mindennapi lelki kenyerévé, hol vigasztalást, erőt, megnyugvást találhasson minden időben minden lélek.

S ily szempontokból kellene kiindulnunk templomaink építésénél is. A mi templomaink a kedélyre ható momentumokat figyelmen kívül hagyják. Ridegek, tulgyszerűek s határozottan a szegénység bélyegét viselik magukon. Pedig nemesen hangzó orgona, szép harang, nemesen tompított fényhatás, a nemes fészta egyszerű berendezés mellett maga is áhitatot ébreszt lelkünkben. A rom. kath. egyház e téren talán tulmegy a kellő

határon, mi azonban nagyon is innen maradunk rajta. Templomainkat különösen a magán áhitatosság szempontjából is kellene megfelelően építenünk.

Sokat panaszkodunk hiveink templomlátogatásának gyengesége miatt. Igaz, hogy a háború következtében a helyzet itt-ott javult, nem tudom, általános-e s állandó marad-e? Én sohasem fogom elfelejteni azt a benyomást, melyet Pozsonyban szereztem az egykori evangélikus német, most jezsuita templom látogatásánál. A május havi Mária ájtatosságokat tartották s a képzetbebb jezsuita atyák prédikáltak. Nem mondhatnám, hogy a predikációk remekművek lettek volna — sablonos esodahistóriák s kirohanások az eretnekek ellen — a szónok se volt elsőrangú. Van a mi egyházunkban jobb szónok akárhány. S nem csak a templom volt napról-napra zsufolva hallgatókkal, ember-ember hátán tolongott, de a városháztér nagy része is tömve volt emberekkel, kik a templom előtt álltak, mert már be nem fértek. És mért jobban látogatottak általában a rom. kath. templomok, mint a mieink? A felelet egyszerű. A katolikusok a templom szeretetére s látogatására nevelik hiveiket, hogy azt nyitva tartják s bármikor hozzáférhetővé teszik azt. A szokás hatalma. Megszokja és megszereti az Úr házáat — tehát szívesen látogatja. E fontos s hiveink lelki életének szempontjából égető kérdést egyházunkban is meg kellene oldani. Nemcsak szórványosan, de püspöki, vagy közgyűlési intézkedésekkel egységesen s általánosan, már azért is, mert városhelyen bizony akárhány evang. hívünk tér be a rom. kath. templomba csendes imára. Istenhez vezetjük népünket, ha a templomba vezetjük azt!

Mayer Pál
ev. lelkész.

A Kálvin Szövetség átirata a presbiteri Világszövetség vezetőségéhez.

Az amerikai municiógyárak nagymértékben használnák fel magyar munkásokat oly öldöklő szerszámok gyártására, melyek saját véreik ezreinek életét oltják ki. A municiógyárak központjában Youngtownben 30.000 magyar munkás van abban a *kényszerhelyzetben*, hogy így keresse meg véres verejtékkel kenyerét. A *Kálvin Szövetség* e képtelen és a mi *amerikai honfitársainkra* oly rettenetes helyzet *megváltoztatása* céljából átiratot intézett a Presbiteri világszövetség amerikai elnökségéhez (Philadelphia), melyben hivatkozva a közöttünk fennálló testvéries vi-

szonyra, arra a nagy befolyásra, melylyel az amerikai közvélemény irányítására hatni tud, arra kéri, hogy az amerikai municiógyártásnak beszüntetésére minden lehetőt elkövessen.

Az átirat nagy vonásokban ezt tartalmazza:

Testvéreink!

Annak a világháborúnak szenvedései, melyek ezidőszerint a nyugati műveltség és kereszténység bölcsőjét elborítják, nem jutottak el a Ti boldog partjaitokig. Szerencsések Ti, akik nem látjátok a nyomort, nem élitek át a szenvedéseket és nem viselitek azt a sötét gyászt, mely ennek a páratlanul nagy küzdelemnek nyomában fakad. Azon érzelmi közösségnél fogva azonban, mely a keresztény népeket összeköti, lehetetlen, hogy ne kísérvénéltek aggodó figyelemmel, vajjon ennek az elkeseredett tusának mily eredménye lesz a népek értelmi, erkölcsi és vallási fejlődése körül. Mi velünk ezen érzelmi közösségen kívül az a szoros kapes iratja Hozzátok ezeket a sorokat, a mely a Presbiteri Világszövetség estvéri kötelékébe való tartozás révén Hozzátok s jüz bennünket.

Bizonyára ismerni fogjátok azt a diplomáciai jegyzékváltást is, mely az osztrák-magyar monarchia külügyi képviselöte és az Egyesült-Államok kormánya között a semleges államok jogai és kötelezettségei tekintetében lefolyt. Tudomásotok lesz arról, hogy ezek a jegyzékváltások tisztázták ugyan úgy az Egyesült-Államok kormányának felfogását, valamint azokat a nézeteket is, a melyeket ebben a tekintetben az osztrák-magyar monarchia külpolitikájának vezetői vallanak. Az ellentétes álláspontok kiegyenlítése s a követendő eljárás tekintetében azonban megegyezés nem jött létre. Mi úgy gondoljuk, hogy ennek a sajnálatos ténynek oka főleg az, hogy a nagy, általános emberi érdekek, melyek vallásunk alaptételein nyugosznak, nem nyerhetnek kellő érvényesülést.

Az a tény, hogy Hozzátok fordulunk, megokolását abban a felfogásunkban találja, hogy szerintünk csakis a kereszténység elveinek érvényesítése az, mely jövőben ilyen harcoknak elejét veheti és most is alkalmas lehet arra, hogy a békés kiegyenlítésnek, a nemzetek közötti egyetértés helyreállításának eszköze legyen. De tudjuk azt is, hogy az Uj Világ egyes államaiban ma itt-ott erősebb a vallásos hagyományok ereje, mint ott, a honnan lakóik ősei e szent örökséget magukkal hozták.

A Pilgrim Fathers ideálja, úgy-e bár, az volt, hogy egy új világ alapjait rakják le, a melyben szabad lesz a lelkiismeret, háborítatlanul érvényesülhet a vallásos meggyőződés és a mely menedéke lesz mindazoknak, a kik az elnyomó zsarnokság által üldözötve, nemesebb érzelme-

iknek kifejtéséhez talajt és lehetőségeket keresnek. Ezekhez a nemes hagyományokhoz az Unió népe sokáig ragaszkodott és legalább nemesebb részében ezeket a hagyományokat máig is a legértékesebb örökségnek tekinti, mely atyjairól reámaradt.

A Nagy Unióban élő, presbiteri szervezetű egyházak kebelében munkálkodó hitfeleink bizonyára tudják azt, hogy Európa keletén a magyar presbiteri egyház legszélső előőrse volt azoknak a tanoknak, melyeket Kálvin nevéhez fűzünk s a melyek oly drágák voltak új Anglia lakóinak és azok maradtak a mai nemzedék javarésze előtt is. A magyar presbiteri szervezetű ref. egyház az európai szárazföldön ma is a legszámosabb mindazok között, a melyek Kálvin tanai szerint szervezkedtek. Ennek az egyháznak ezidőszerint számos hive az Egyesült Államok területén ápolja atyjái hitét, s részesül a Ti tetteiben is sűrűn nyilvánuló támogatásokban.

Mi értékesnek és jelentékenynek tartjuk a presbiteri egyházak munkáját és büszkeséggel tölt el bennünket az, hogy e részben szorosabb kapcsolatban állunk azokkal, a kiknek az Unió felépítésénél, a nemzet erkölcsének fejlesztésénél és megóvásánál oly jelentékeny szerep jutott.

Vallásos felfogásunk közös származására, a sok tekintetben még ma is azonos erkölcsi és vallásos törekvésekre támaszkodva vagyunk mi bátrak, kik a magyar presbiteri szervezetű ref. egyházban a vallásos életnek társadalmi uton való ébresztésén működünk, Hozzátok fordulni.

Lehetetlen, hogy megfontolás tárgyává ne tegyük azoknak az Amerikába szakadt véreinknek helyzetét, a kik mostani viszonyok között sok esetben kénytelenek oly munkával keresni meg kenyerüket, mely gyilkos szerszámoknak gyártásában áll azoknak elpusztítására, a kik itthon, hazájukért, családjuk nyugalma és boldogságáért szálltak fegyverbe. Lehetetlen megdöbbenéssel nem venni tudomást arról a rettenetes ellentétről, mely a kifogástalan erkölcsi felfogás és a vállalt munka között kifejlődik s a melyet a megélhetés követelményei kényszerítettek rá azokra, a kik az Egyesült-Államokat választották második hazájukul és ott nemesak megélhetést, hanem, a puritán hagyományok révén, erkölcsi nemesülést is kerestek. Nekünk úgy tetszik, hogy amerikai hitrokonainknak velünk együtt módot és lehetőséget kell találni arra, hogy e tragikus ellentmondás megszűnjék s az erkölcsi kötelezettségek, szemben a megélhetés lehetőségével, érvényesüljenek.

Mi tisztán és kizárólag arra kérünk Benneteket, hogy tegyétek megfontolás tárgyává ezt a súlyos és nehéz problémát. Igyekeztek az el-

lentéteket úgy elsimitani, a mint az meggyőződések és tudások szerint legkielégítőbb. Mi lehetetlennek tartjuk, hogy ne volna mód ennek a feladatnak olyképp való megoldására, mely a nemzeti önérzet és jogos érdekek sérelme nélkül megteremti lehetőségét annak a keresztyén ideálnak megvalósulására, a mely bennünket kölcsönös szeretetre int.

Az a kérdés, melyben támogatástokhoz folyamodunk, nézetünk szerint, az egytetemes keresztyénség lelkiismereti ügye. A megoldás nehézségei teljes egészükben állanak előttünk, de az igaz és erős hit Annak tanítása szerint, ki ma is élő kapocs köztetek és köztünk — mindent legyőzhet. Ha erre a nagy lépésre elhatároztuk magunkat, mertük ezt tenni azért is, mert a Pan Presbiterian Alliance vezető szellemei azon a gyűlésen, melyet pár évvel ezelőtt hazánkban tartottak, biztosítottak bennünket arról, hogy követek, szószólóink lesznek nyugati egyházak körében és szorongatásunkban s bajaink közt nyugodtan és bizalommal forduljunk hozzájuk és azokhoz a tényezőkhöz, melyek ez Alliantet létesítették és fenntartják, kérésünk a presbiteri egyházak szolidaritása alapján meghallgatást és pi. rászaink jóakaratu méltánylást fognak nyerni.

Mi az Európában dúló háborúnak, mely az Európán kívüli tartományok közül is annyit érint, becsebb eredményt elképzelni se tudnók, mint ha a szenvedések és ellentétes érdekek tusájából a keresztyén szeretetnek, megértésnek és a jogos érdekek kölcsönös méltánylásának olyan ereje fakadna, a mely az anyagi érdekeket hátrahelyezve, lehetlenné tenné azokat az összeütközéseket, melyek ezekből a forrásokból erednek. Visszaállítva régi fényökbe az egyszerűségnek és lemondásnak ideáljait, képesítené a nemzeteket olyan, a politikai élet és az erkölcsi világ közt kifejlődő ellentétek, elsimitására, melyek a diplomácia és jogtudomány minden eszközeinek felhasználásával sem oldhatók meg.

Katholicismus és protestantismus

a világháboru szempontjából tekintve.

A lipcsei Allg. Evang.-Luth. Kirchenzeitung hasábjain a világháboru megindulása óta és dühögő pusztításai között jelennek meg koronként kiváló német szaktudósok tollából érdekes és tanulságos közlemények: „Mi mondani valójuk van a mi theologusainknak a jövő békéhez?” címmel, a melyeknek egyike nevezett lap j. évi 3. és 4-ik számában fenti címmel Bachmann erlangen-i tanár tollából való. Mivel e kérdéssel

nálunk is egy nálamnál illetékesebb vezéremberünk foglalkozik, azért beérem Bachmann igen tartalmas értekezésének kivonatos ismertetésével a következőkben:

Az ántánt részéről főleg Franciaországban szinte fanatikus a gyűlölet a német „barbárok” ellen, amint viszont a németek az angolokkal és mi a hűtelen taliánnal szemben bizony teljesen elhidegültünk. Franciaország azzal vádolja a németeket, hogy a kulturharcot folytatják a katolicizmus ellen és Vilmos császárnak mint a féle „protestáns pápában” „a német evang. császárság”-ért küzdő hódítót lát. „Franciaország elleneségei — úgy olvassuk — az Isten és a Krisztus ellenségei s előbbinek győzelme a keresztyénség és a civilizáció diadalával azonos.” Méltán utasították vissza a német kath. tudósok egy külön munkában ezt a hamis és mások megtévesztésére kieszelt francia klerikális okfejtést. Ugyancsak a franciák az u. n. római kérdéssel, vagyis az egyházi állam helyreállításával is hozakodnak elő, a melyet azonban alig ha veszik szívesen a velük szövetséges olaszok. Ebben is részükről oly kevés az őszinteség, mint a németek állítólagos kulturharcában a katolicizmus ellen. Annyi azonban bizonyos, hogy a németek és szövetségeseik hatalmas előnyomulása alig ha nem véget vetett a franciák keleti befolyásának és patronátusságának. Itt nekünk protestánsoknak s a német és magyar katolikusoknak is szép világpolitikai szerep jut majd a jövőben. Csak okosan használjuk fel befolyásunkat!

Majd a 2-ik cikkben Bachmann a katolicizmus és protestantizmus jövő békebeli viszonyát a következőkben körvonalozza: Mindkettőnek egy közösségi, mint különbözőségi tudatára kell ébrednie a jövő világpolitikában. A német prot. császárság Syllájának s a hierarchiai papáldó klerikalizmus Charibdiszének politikai gondolatát kell kiküszöbölniök okfejtésükből és magatartásukból. A jelen világháboru befejezte az egységes német birodalom nagy művét, a melyben a német nemzeti közösség egységes érzete áthidalja a felekezeti ellentéteket. Nemcsak a nemzeti, de még a vallási téren is sok közös gyakorlati érdekük van, a hol a katolicizmus és protestantizmus dualizmusa úgy Németországban, mint nálunk is — ha a béke reánk diadalmasan helyreáll — megértheti egymást. Kölcsönös megbecsüléssel és szeretettel fejtse ki mindegyikök a maga karizmatikus energiáit és jellegzetes sajátosságait, a minek első feltétele, hogy az állam egyoldalú szövetséget ne kössön katolicizmussal és protestantizmussal egyaránt. Főleg szükség van arra nálunk Magyarországon, a hol az állam által sok tekintetben mellőzött

magyar protestánsok ugyancsak kivették részüket a világháboru borzalmaiból és annak emberfeletti áldozataiból.

Ime néhány gondolattöredék Bachmann szép tanulmányából, mely sok eszméltetésre ad nekünk is okot és alkalmat. De ezzel a kérdéssel — mint mondtam — nálamnál hivatottabb toll fog foglalkozni.

Dr. Szlávik Mátyás.

IRODALOM.

Gyóni Géza verseinek német kiadása.

Mint velünk közlik, a német könyvpiacra legközelebb olyan mű jelenik meg, mely bennünket a szenzáció erejével érdekel. A könyv Gyóni Géza Przemyslben kelt verseinek német fordítását tartalmazza. Ezeket a fordításokat részben már ismerjük: főképpen azokat, melyek a *Die Grenzboten* című folyóiratban jelentek meg az elhunyt Mehring Sigmar készséges tollából, kísérve a fordítónak németesen alapos és költőien szép magyarázó soraival. Ezek a megjegyzések tele vannak Gyóni magasztalásával és a magyarok iránt való szimpátiával, a műfordítások pedig tökéletesek. A német kötetet a Meinhold és fia drezdai cég adja ki, az ára egy márka.

Érdekes és a körültekintő német munkára jellemző, hogy Gyóninak mindezeket a németre fordított költeményeit a drezdai cég tábori levelezőlapokra is kinyomatta s a levelezőlapokat a könyv reklámjául ingyen forgalomba bocsájtotta. Gyóni Géza verseit annak idején mi is ismertettük és közöltünk is belőlök.

Hogy milyen termékenyítőleg hatott a háboru az irodalomra, mutatják a nap nap után megjelenő könyvek, cikkek, előadások. Van köztük értékes és kevésbé értékes. Jelen ismertetésemben egnehány igen értékes könyvecskére akarom olvasóink figyelmét felhívni, hogy azokat olcsó pénzen beszerezve, lelki élvezethez jussanak. Alábbi könyvecskék megjelentek:

Verlag der Ev. Gesellschaft Stuttgart.

1. J. Hesse: „*Die Bibel als Kriegsbuch*“ 25 Pfg. A háboru által felmerült különböző kérdésekre ad feleletet: pl.: Honnan jön a háboru? Miért tart oly sokáig? stb. Minden kérdésre a biblia szavaival felel.

2. Karl Hesselbacher: „*Im Flammenglanz der grossen Zeit*“ 80 Pfg. „*Im härtesten Streit*“ 20 Pfg. „*Warum der Grenzer Karl die Rosen lieb hat*“ 20 Pfg. „*Der Heinerle*“ 10 Pfg.

Aki Hesselbacher elbeszéléseit olvasta, melyek a mostani nagy idők ténylegesen [szereplő

alakjait festik nagy ügyességgel s végtelen egyszerű, kedves stílussal, az bizonyára megszerzi magának a feltüntetett olcsó áron az érdekesen s lebilincselően megírt füzetkéket, mert oly híven írja le a dolgokat, hogy szinte ott érezzük magunkat a lövészárkokban, a megfigyelő állás messzelátónál s az elesett bajtársak sirjánál. Szinte belelátunk a „háboru lelkébe.“

3. *Armin Stein*: „Wenn du noch eine Mutter hast“ 15 Pfg. Két szép kis elbeszélés, katonák részére. Ugyancsak a katonák lelki szükségleteit szem előtt tartva adott ki az Ev. Gesellschaft építő valamint szórakoztató, hasznosan mulattató, zsebre való kis füzetkéket. Ezek a következők;

a) *Dr. Wurster*: „Licht auf den Weg“ 10 Pfg.

b) *A. Neef*: „Soldateekurzweil“ 20 Pfg.

c) „Vom alten Fritz“ 20 Pfg.

d) *L. Richter u. R. Schäfer*: Sternbüchlein für unsere Soldaten. 20 Pfg.

e) *Th. Löfflen*: „Deutscher Soldatenfreund“ Kalender für das deutsche Heer u. Marine. 15 Pfg.

Hogy a háboruban szereplő nagy embereket is megismerhessük, rövid, de jól megírt kis életrajzokat adott ki a társaság, a következő nagyokról ezen cím alatt: „Aufrechte Männer“.

1. *Ullrich v. Hassell*: *Generalfeldmarschall v. Mackensen*. 20 Pfg.

2. *Armin Stein*: *Grossadmiral v. Tirpitz* 15 Pfg.

3. *S. Gedel*: *Feldmarschall Hindenburg* 15 Pfg.

Két érdekes előadást is lehet kapni ezen címek alatt: *H. Bauer*: *Der Krieg u. die Jugend*. 25 Pfg. *Brälet Plauch*: *Die Nitarbeit der Frau als Erzieherin an der Zukunft Deutschlands*. 25 Pfg.

Az Ev. Gesellschaft egyéb kiadványaira, valamint más cégek háborus kiadványaira más alkalommal fogok rámutatni. Wallrabenstein.

B E L É L E T .

Felvilágosítás a gádorosi ügyhöz.

Scholtz püspök urtól a következő felvilágosító sorokat kaptuk: Nagytiszteletű Lelkész, Szerkesztő ur! A gádorosi kinos ügyben lapjainkban megjelent többrendbeli feljajdulásnak a kellő mértékben való leszállítása céljából a beszerzett hiteles adatok alapján jelzem, hogy a gádorosi lelkeszi jövedelem a felpanaszolt 1915-ik évben a következő volt: 1. Az egyház pénztárából 2899 K. 2. Az egyház pénztárából 431 K. 14 fillér. 3. Mult évi korpótlék: (1-ső félére 200 K, 11-ik félére már 400 K.) = 600 kor. 4. Congrua évi 535 K 90 fillér. 5. Baldácsy segély 68 K. 6. Kerületi segély 90 K. (A kerületi gyűlés által meg-

szavazott tízezer koronából.) 7. Egyet. egyházi segély 150 K. (az egyet. közgy. által megszavazott tízezer kor.-ból.) 8. Mult évi missziósegély 100 K. 9. Mult évi közal. segély 100 K. összesen: 4974 kor. 04 fillér. (Stóla is csak volt valami.) Sapiienti sat! Sziveskedjék kérem ez adatokat, mintegy válaszul a b. lapjában megjelent és sok küzdelemről és nyomorról szóló ajánlkozásra, a lap legközelebbi számában közzétenni. Szívvelyes üdvözlettel *Scholtz Gusztáv* a bányai ág. hitv. evang. egyházkerület püspöke.

Lelkészsavatasok. *Scholtz Gusztáv* bányakerületi püspök *Bibza* Milcszlév András a turócezi egyházmegye főesperesétől nyert segédlelkészi hivány alapján febr. 9-én pappá avatta. Február 15-én a budai ev. templom ismét papavatási ünnepély színhelye volt: ekkor bocsátotta ki a bányakerületi püspök *Dr. Csinos Albin* volt katolikus szerzetest az evangélikus lelképásztori szolgálatra. *Dr. Csinos Albin* a Conv. Minorita rend tagja volt és az esztergomi főreáliskolánál 8 évig működött mint történet-földrajzszakos tanár, majd áttérően az evangélikus vallásra a pozsonyi theologiai akadémián iratkozott be. A szakvizsga sikeres letétele után a budapesti Deák-téri egyháztól kápláni hiványt nyervén a lelképásztori szolgálatra felszenteltetett. *Dr. Csinosban* kiváló képzettségü, fáradhatatlan szorgalmu kartársat nyertünk; kívánjuk hogy az Ur áldása koronázza működését.

Egyházközségi közgyűlés. A *hissomlyói* közös gyülekezet február 13-án tartott számadó közgyűlésén pénztári maradványból 300 K. drágasági pótléket szavazott meg lelkeszének a hiványilag megváltozott termények árának időközben történt emelkedése címén. Jótékonycélokra, — ezek között a kárpátvidéki evang. gyülekezetek részére 200 koronát, — ezer koronánál többet gyűjtött és adott! — Két évvel ezelőtt egyházfenntartási alapot létesített, melyet az elmúlt esztendőben — kizárólag csak adományai- ból — 267 koronával gyarapított!

Dallásos estély. Az *ujpesti* ev. gyülekezet február 20-án tartotta ezidei negyedik vallásos estélyét, a melyen gyülekezeti éneken és a lelkesz záró imáján kívül az ev. leányénekkar két számmal szerepelt. *Kovács Sándor* pozsonyi theol. tanár felolvasást tartott, *Szántó Róbert* tábori lelkesz, ki ez idő szerint rövid szabadságát élvezzi, saját költeményeiből szavalt el néhányat, *Hepes Ferenéné* énekelt és *Dalnoky Piroska* hegedült. A műsor minden egyes száma meghatóan hatott a nagyszámban egybegyűlt közönségre. Az estély befejezéseül szeretetáldozás volt!

Felmentés. A hadvezetőség **Mohr Gyula** kakaslomniczi lelkésztestvért gyülekezetének kérelmére a tábori lelkészi szolgálat alól — föntartással, — felmentette. Hadi szolgálatát azonban csak akkor hagyhatja el, ha azt a megérkezendő utódjának átadja.

Nagylelkű alapítvány. Özv. **Czenner Mátýásné**, a besztercebányai ev. egyházközség tagja, a besztercebányai egyházának egy 21,630 K 57 f-t magában foglaló besztercebányai hitelbanki betéti könyvecskét adományozott azon célból, hogy ezen összegből egy „**Czenner Mátýás és neje szül. Záhorszky Szidónia**“ nevét viselő alapítvány létesíttessék a fölláttandó besztercebányai ev. polgári leányiskola javára. Ezen manapság párját ritkító, valóban fejedelmi adomány önmagát dicséri. „A jokedvü adakozót szereti az Isten.“

Protestáns esték. A „Magyar Protestáns Irodalmi Társaság“ pozsonyi köre ez évben is folytatja építő és ismeretterjesztő felolvasásait a következő sorrendben: I. Február 19-én: női patronage munka. Dr. Králik Lajosné urnó. II. Február 26-án: Thököly mint hitünk hőse. Dr. Magyar Győző evang. lye. tanár. III. Márc. 4-én: A szülői szem. Pröhle Henrik evang. lelkész és theol. akad. előadó. IV. Március 11-én: Új világeszmélet. Dr. Masznyik Endre theol. akad. igazgató-tanár. V. Március 18-án: Hazafiság és keresztyénség, Kapi Béla körmendi evang. lelkész. VI. Március 25-én: A keresztyénség első küzdelmei. Dr. Révay József késmárki evang. lye. tanár s budapesti tudom. egyetemi magántanár. Az esték alkalomszerűen szavalatokkal, ének- és zeneelőadásokkal bővülnek.

Halálozás. **Leszich László** a nagybányegyesi egyházközségnek 22 éver át buzgó lelkésze, a csanád-esongrádi egyházmegye egyházi főjegyzője s a csanádi iskolai kör és tanító egyesület dekánya, illetve elnöke kiterjedt és lelkes tevékenység után j. hó 14-én 53 éves korában szívszélhűdés következtében az Urban hirtelen elhunyt. Temetése e hó 16-án volt Nagybányegyesen. Legyen csendes siri álma s emléke a szívekben áldott!

A Magyarhoni Evangélikus Lelkészei Egyesület pénztárába a legutóbbi kimutatás óta a következő tagok fizették be tagsági díjaikat:
1913—1916 évre: **Mohr Béla Kassa.**
1914—1915 évre: **Bándy Miklós Nagybányon**
1915-re: **Zsilinszky Endre, Medgyesegyháza, Balczó Lajos Ozdin, Sterba János Zólyomlipese, Bodiczky Sámuel Nógrádszenna, Doleschall La-**

jos Nagylajosfalva, Szontagh Sándor Szepesváralja, Beyer Teofil Kőszeg, Imrek Sámuel Baja, Linczényi Lajos Nagyveszverés, Bezegh Sámuel Budapest.

1915-16-ra: **Jeszenszky Károly Mezőberény, Korossy Emil Szabadka, Klauzer László Tapolyhanusfalva, Jeszenszky Károly Sándor Salgótarján, Baráth Károly Várgede-Rimaszombat, Barthó András Giralt, Draskóczy Ede Makó.**

1916-ra: **Ponyiczky Pál Temesbökény, Wagner Ádám Ráczkozár, Szlancsik Bogdoszló Abelfalva, Szluka János Bagyan, Stúr Pál Fehérkut, Kiss Kálmán Felsőaradi, Krupecz István Hontudvarnok.**

1917-18-ra: **Gyalog István p. t. Kéty.**

Breznóbánya 1916. febr. 8-án

Vitális Gyula
egyesületi pénztáros.

Nyugtázás. 1915. második felében a következő adományok folytak be a torzsai evang. árva és szeretetház részére: **Ludwig K és özv. Andrássy A.-né Pozsony 5.-, Miklóshalma V, és VI. oszt. 27-20, Arad-békési ehmei Gyámint. 9-76, Hurta Péter gyűjtése Körnöcbánya 31-26, pesti ehmei Gyámint. 30.-, Zólyomi ehmei gyámint. 60.-, Besztercebánya h. Gyámint 5. —, Besztercebánya főgimn. Gyámint. 10.—, Hoffman L. Újvidék 12—1glói ev. polg. leányisk. 17-80, Szend 5-24, dr. Pözel Bpest 20—, Horv.-szlav. ehmei Gyámint. 50-Zsibritó 2—, Nagyszentmiklós 5-20, Weber Pepi Szabadka 2.—, Csanád-esongrádi ehmei Gyámint. 57-03, Újpázua 45.—, Iklad 7-50, Titel 44-35, Tolna-Baranya-Somogyi ehmei Gyámint. 40.—, Budaszállás 15-89, Kultuszminisztérium 500.—, Bácsi ehmei Gyámint. 205-78, Kucséra I. tanító Svábfalva 2.—, Szeghegy 25.—, N. N. Besztercebánya 25.—, Berkovits, Kula 5.—, Bányaker. Gyámint. 276.—, Lőese konf. 32.80, özv. Schumacherné Baja 50.—, Zurány 20.—, Zurány 12.—, Dunáninneri ker. Gyámint. 11. 60, Hudetz Mária Nagyszombat 0.50, Schubertné W. Kata gyűjtése Léva 41-30, Negál Keresztély 3.—, Rákoskeresztur Konf. 10.—, Bácsi ehmei segélye 500.—, Dunagálos isk. 16.—, özv. Plahiné Kassa 5.—, Tótpelsőcz 25.—, özv. Bierbrunnerné 5.—, özv. Ungerné 4.—, Kucséra J. Svábfalu 2.—, Tiszasszentmiklós tót hivek 10.—, német hivek 10.—, özv. Schumacherné Baja 50.—, Berkovits Kula 5.—, Tschénke Anna Bpest 5.—, özv. Szkenderovitsné Kucsóra 5.—, Egyet. Gyámint. 100.—, Leopoldiánium 1800.—, Tabitha nőegylet Zombor 20.—, Újpázua 15.—, Répcelak 3-44, Szarvas 5.—, Csorvás 4.—, Szentornya 4.—, Pusztaföldvár 2.—, Torzsai hivek 985-25, Gusztáv-Adolf Egyesületek 5526-63, Korona. Amidőn a befolyt adományokért ezuton is hálás köszönetet mondunk intézetünk barátainak: ügyünket**

továbbra is nemes pártfogásukba ajánljuk, annál is inkább, mert a jelen súlyos viszonyok között terhes gondokkal kell küzdenünk. Isten óvjon és áldjon meg minyájunkat!

Pályázatok és hirdetések.

Hirdetés. Budán (Budapest I. Piroška u. 11) Takátsy Györgyné vezérkari őrnagy nejénél egy 15—16 éves német anyanyelvű tanító, vagy jobb iparos árva-leánya gyermekek mellett otthont talál. Esetleg adoptálni is fogják. Kérjük a lelkészfestvéreket, ha ilyenről tudnak, küldessék be az illető jelentkezését nevezett urnőhöz.

Hirdetés nevelői állásra. Hegl Arpád kir. tanácsos, hercegi uradalmi jószágigazgató Javorinán (Szepes m.) a főgimn. II. osztályba járó 4 s az elemi népisk. IV. osztályba járó 1 fiu mellé az előbbi nevelő hirtelen eltávozása folytán nevelőt keres. Fizetése havi 140 kor. és teljes ellátás. Pályázhatik reá rögtöni (esetleg távirati) jelentkezéssel végzett gimn. tanuló, esetleg tanítójelölt, de főleg theológus vagy tanárjelölt. Az állás azonnal elfoglalható. Az állás dolgában szívesen közbenjárók. Eperjesen 1916 febr. 22. Dr. Szilávik Mátyás ev. th. akad. felügyelőtanár.

Lelkész és vallás tanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék

a hivek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjusági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

MEGYERESY BÉLA.

Előfizetési díja egy évre 2 kor.

Az ÉBRESZTŐNEK minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúknak el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és megfuzsz. ingyen küld a kiadóhiv.

Budapest, VIII., Főh. Sándor-utca 28

Konfirmációi tankönyvek.

Magyar nyelven:

Mayer Pál: Evangélikus Konfirmandusok vallásana, ára 50 f. A tiszta jövedelem 50 %-a az ev. lelkészek árvaínak árvaházi alapja javára szolgál. (E felajánlott összeg kezelését az egyet. közgyűlés elfogadta s azzal az egyet. pénztárt bízta meg. Egyet. közgy. 135. pont.)

Raffay Sándor: Evang. Konfirmandusok Kátéja. Az „Evang. Egyház és Iskolá”-ban 1890-ban kitűzött pályadíjat a bíráló bizottság egyhangulag e műnek ítélte oda. Negyedik javított kiadás, ára 40 f.

Ruttkay Sándor: Konfirmandusok könyve. XI. bővített és javított kiadás, ára 30 f.

Tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye a Te koronádat! Konfirmációi tankönyve, ára 60 f.

Német nyelven:

Beloforszky Gabriel: Evang.-christl. Confirmandenbüchlein. II. wesentlich verbesserte Auflage, ára 40 f.

Halte was du hast! Konfirmandenbüchlein. Herausgegeben v. d. evang. Pfarramte in Sopron. ára 60 f.

Ruttkay Alexander: Konfirmandenbüchlein. In deutsche übersetzt von Georg Schwalm, ára 30 f.

Tólul:

Beloforszky Gabriel: Wejuesováni ewanjelickych pod'e Augs. Konfirmandn., ára 30 f.

Kaphatók: **Scholtz Testvérek**
könyvkereskedésében

Budapest, IX. Ferencz-körut 19—21

6-5

Augusztia Naptá

a legjobb magyar írók almanachja
a jövedelme a Nemzet Háza rokkant-otthon

Az Augusztia Naptár ára 1 korona.

Megrendelhető az Augusztia-Alep köirodájában (Budapest, Károly-körut 3.)

Portókölségül 20 fillér, ajánlott küldtén 45 fillér melléklendő.

Mindenkinek szüksége van naptárral

A legjobb naptár az Augusztia
Mindenki vegye meg, mert ezzel
hőseinken segít!

Konfirmandusok k

Irta: Raffay Sándor.

Pályadíjat nyert mű. Negyedik javított kiadás.

Ára kötve 40 fillér,
Kapható:

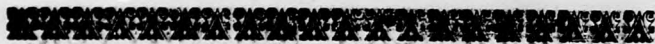
Kóka Lajo

könyvkereskedése

Budapest, Kamermayer-Körut

Legcélszerűbb az összeget post vagy levélhez mellékelve bélyegezni. Portóra 20 fillért kérek.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, város.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu új modoru áfilyukasz-off harangjait,

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alu nyílásokkal vannak ellátva és ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorúak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Értékesítések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz kiállításon milléiumi nagy éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Minden családnak vannak régi elhasznált ékszerei, melyek hasznaveetlenül hányódnak, holott azokat előnyösen értékesíteni, becsereálni lehetne. Avult régi arany ékszereket, tört aranyat, forgalmon kívül elhelyezett pénzeket mindenki úgy értékesíthet legjobban, ha beváltás céljából hozzám teljes bizalommal beküldi - - - régi ékszertárgyakat a napi kurzus szerint a legmagasabb áron beváltom, esetleg feldolgoztatom. - - -

POLGÁRKALMÁN
MŰÓRÁS és ÉKSZERÉSZ
BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRUT 5.

Megbízható járásu divatos karék óra és karácsonyi ajándéknak arany, bas arilláns és ezüst ékszerekben dus választék. - - -

Boros-nyomda Rákoshigetén. Budapest mellett.

